

Cuprins

<i>Introducere</i>	5
Capitolul I	
Descrierea originilor șocante ale situației	13
Capitolul II	
Despre secretul Celor Trei Grații	27
Capitolul III	
Un ospăt neobișnuit în timpul căruia facem cunoștință cu mai multe persoane extraordinare	44
Capitolul IV	
Leul Verde	65
Capitolul V	
La mînăstire	81
Capitolul VI	
Despre iubire, conjurarea duhurilor și o moarte inexplicabilă	87
Capitolul VII	
În care devine evident că stelele ne hotărâsc destinul	109
Capitolul VIII	
Care conține o confesie a păcatelor și o invocare a viziunilor apocaliptice	126
Capitolul IX	
În care lucrurile sunt privite dintr-un unghi diferit și multe informații științifice îmi sunt împărtășite	138
Capitolul X	
În care cîțiva oameni devin părtășii unui secret înfricoșător la o masă florentină obișnuită	155

Capitolul XI	
Despre un călugăr ambiguu și o teorie interesantă	171
Capitolul XII	
În care autoritățile adoptă, în cele din urmă, măsuri pentru protejarea și lămurirea noastră	184
Capitolul XIII	
Ceasornicarul nebun	200
Capitolul XIV	
Cum caracterul sangvinar al planetei roșii și-a pus pecetea pe memoria mea	216
Capitolul XV	
O discuție cu o veche cunoștință despre Izvorul Vieții	222
Capitolul XVI	
În care anumite jeleuri verzi sănt pricină schimbărilor stării de spirit	248
Capitolul XVII	
În care lucrurile se încurcă și mai mult, în ciuda unei explicații magistrale	267
Capitolul XVIII	
În care mai multe șocuri se fac simțite	280
Capitolul XIX	
Viață după viață	292
Capitolul XX	
În care se vădește că viața de după moarte nu seamănă cu viața de după moarte, iar ucigașul se ivește și nimenei nu îl vede	315
Capitolul XXI	
În care două persoane, din motive diferite, prezic sfîrșitul erei florentine	329
Capitolul XXII	
În care totul este supus probelui apetăi și focului	352
<i>Post-scriptum</i>	375

Cumva incepeam să văd o coerentă în ce spunea. Observasem folosirea creațoare a formelor geometrice simple la extraordinarile construcțiilor din Florența. Cum îzbutisera oare să hipnotizeze mintea, prin intermediul ochiului, și să o proiecteze într-un fel de tihnă și infierbintare, totodată? Poate țineau ceva din Înșinutatea Divină, captaseră o picătură atotcuprinzătoare din ceea ce veșnic scapă înțelegerii noastre prin vastitate și transcendență. Dacă Întregul e formă, un *model* mai degrabă decât o *materie neînțeleasă* prin varietatea ei, atunci n-ar trebui ca fragmentul să corespundă Totului? Dacă Întregul este un proces, nu substanță sau țel ultim, n-ar trebui atunci ca o clipă din el să fie suficientă? Nu pentru că Întregul, aici, este în mod necesar acel arc particular sau coloana repetată, ci ordinea pură din spatele lui, conceptul, esența repetiției sale: multiplicarea părților identice ale unui întreg, cind fiecare parte este totodată un întreg. Sau, poate, părți dacă nu cu aceeași formă, care se comportă la fel: modul cum turtele ascuțite ale unei catedrale gotice se ramifică și se ramifică la scări diferite ca dimensiuni și proporții, cu un con acoperit uneori de conuri mai mici care, la rindul lor, par copleșite de nenumărate conulețe. Nu era asta tot un soi de înșinut și oare o singură manifestare a ideii de înșinut nu comunică ea ceea ce nu era manifestat? Nu există o cale de la un lucru material la ideea care l-a structurat, la ideea pură și la sursa gândirii?

Cred că am și formulat căte ceva din gândurile acestea, căci ochii pictorului scăpărară și dădu aprobat din cap.

— Numere, zise el. Este un mister în *unul*, unitatea absolută. Aceasta-i secretul ultim. Există un mister în *doi*, iar acesta-i echilibrul. Acesta-i cel mai mare secret. Există un mister în *trei*, care e generarea, expansiunea înșinuită. Acesta-i secretul cel mai înalt.

Totul se leagă și se desfășoară după reguli. Frâmintam în minte gândul acesta și n-am observat că grațioasa noastră companioană se furăse și plecase de lingă șemineul unde stăteam. Contemplarea ideii unității, intrupată în multe feluri în jurul nostru pentru a ne ușura studiul, putea conduce la înșăptuirea unicății, a unității în lucruri aflate în afara înțelegerii noastre

imediate: universul și creatorul lui. Aceasta doar prin interconexiunea tuturor lucrurilor și prin ideea platoniciană că formele veșnice și principiile ordonatoare, precum râceala, căldura, numerele, frumusețea, trebuie socotite separat de substanțe (soc, gheăță, obiecte), pe care le înzestrează cu formă și înțeles, aducindu-le de la haos și împrăștiere la formă și viață.

Emmanuel nu a dat nici un semn de interes cind m-am referit la *Phaidon* al lui Platon tradus de Ficino, probabil dialogul în care Socrate a spus că aşa cum principiul căldurii se retrage, dispare cind gheăță răcește un foc, la fel și sufletul, principiu etern, dispare cind trupul pe care l-a insuflat se stinge.

Emmanuel reveni la chestiuni mai concrete.

— Altă figură geometrică care dă sugestia infinitului: dreptunghiul. Privește palatele pe care el, Alberti, le-a clădit aici. A asternut dreptunghiuri din *pietra serena* pe întreaga suprafață, și rinduri de ferestre, de aceea toate palatele lui par mai mari decât sunt în realitate. A folosit o grămadă de trucuri: tot ce a pictat a conceput ca o fereastră deschisă prin care se zărește subiectul. Perspectivă. Iată cheia. Construcția geometrică. Omul care a inventat-o nu era pictor, deși a pictat două paneluri: Filippo Brunelleschi. Primul panel reprezintă Piazza della Signoria. El, dacă îl plasai într-un loc anumit și îl priveai dintr-un alt punct fix, constatai că linia orizontului din tablou se confunda perfect cu linia orizontului din Piazza! Celălalt panel reprezintă Piazza del Duomo cu Battistero. (El n-a vrut să se cunoască modul cum a construit marele dom, voia să rămână o taină. A afirmat că nimeni nu va fi în stare să construiască ceva asemănător. În realitate sunt două domuri, unul într-altul, angrenate cu pietre. Nu-i cine știe ce scofală; și nici cine știe ce în interior.) Pe acel panel, a acoperit cerul din tablou cu argint scăpitor și a făcut o gaură în centru. Apoi te invita să privești prin acea deschizătură din spate, ținând o oglindă în față, în față picturii. Cerul cu norii călători se reflectau în oglindă și totul era perfect real, de parcă te-ai fi uitat direct la Piazza del Duomo, nu la un tablou. Ai priceput? În ambele cazuri vedeați cerul adevărat și o pictură, ceea ce în cazul al doilea se suprapunea complet realității:

in oglindă vedea chiar Piazza del Duomo, în spatele tău. Oamenii îl porecliseră „nebunul” nu din cauza trucurilor lui, ci din pricina izbucnirilor de furie.

— Nu prea îmi dau seama cum erau realizate închipuirile acelea pe paneluri, am zis eu.

— Marele Alberti a explicat totul arătând că imaginea vizuală e produsă de razele vizuale care se răspindesc către exterior din ochi și îl unesc cu obiectul văzut, razele imprăștiindu-se în formă de con sau de piramidă. Ei bine, retează piramida în apropierea ochiului și suprafața rezultată nu e altceva decit pinza pictorului! Al doilea con, mai mare, își are vîrful la clădirea reală pe care o zărești, atât de mică și îndepărtată, și care se mărește pe pinză înainte de a se îngusta în ochiul tău. Ingenios, nu? Două conuri sau piramide, înțelegi? Unul converge, celălalt diverge. Intersectarea lor este pictura.

Am dat din cap, deși nu pricepusem mare lucru.

— Totul e cît se poate de intelligent, nu-i aşa? Se spune că prietenul meu Paolo Ucello – *ucello*, scuzați-mă, înseamnă „penis”, dacă nu știați – ar picta și ar tot picta fără să se odihnească vreodată! Iar cind soția sa îl imbie la pat, îi spune: „Ce frumoasă e perspectiva!”

A izbucnit în ris, cutremurat de hohote, lovind aerul cu pumnii. I-am văzut chiar lacrimi în ochi.

— Dar nu face nimic, n-are importanță, spuse.

M-am uitat incurcat la el, apoi am privit în jur. Vittoria dispăruse de mult, nu se vedea nicăieri.

— Mi-e teamă că nu vă înțeleg, am zis eu.

— Pentru că, respiră el adinc, pentru că... Există o știință a aparențelor, a perspectivei și-așa mai departe; și o știință a esențelor, cea care contează cu adevărat.

— Nu prea înțeleg.

— Întrebați-l pe misteriosul Sandro Butoiașul, care cindva a fost un fervent medicean, iar acum a devenit un *piagnone*. Nu dădea doi bani pe perspectivă, concentrându-se pe esență și culori. Ce spui despre micile lui piese de altar?

O expresie sumbră trecu peste chipul pictorului ca un nor trecător. Își umplu din nou cana.

— Iar acum iată teoria mea, care este cea mai bună! Culoarele au o parte obiectivă și una subiectivă. Partea

obiectivă este că ele sunt legate de planete. Se știe doar, se știe, repetă el impacientat. Toate cele pale, gălbuie, albicioase țin de Lună; cenușiu, neutrul, aparențele schimbătoare sunt ale lui Mercur, roșul al lui Marte, albastrul spre violet al lui Jupiter și tot aşa. Acuma, cine vrea să atragă, să capteze influența unei stele, a unor stele *benefice*, poate să-o și facă! Culorile, animalele, plantele, simbolurile fiecărei dintre planete... Imaginea cuprinde entitatea. Prinde-le și vor fi ale tale. Dar asta încă nu e totul. Culorile au și o acțiune *subjonctivă*, în interiorul *spectatorului*. Sentimentele se modeleză sub îndrumarea ta. Gindește-te la o scenă de război, oțel și singe. Sau un verde pastoral...

Se desfășura în fața ochilor mei ca arcul unui ornic vechi.

— Iată știința adevărată, poți să mă crezi, știința prin care nu numai că imiți natura, ci influențezi și natura omenească. Curtezana o știe prea bine cind pune pe ea străile scliptoare, aur, culori subtile, roșu... ca să arate că este deopotrivă prada cea dulce și vinătorul... iar ție îți-ar plăcea să fii pradă uneori. Prada vinătorului, ce spui? Oare nu asta suntem noi, bărbații? Pictorul păli și limba și se impletește.

— Nu-i nimic, zise; e ora cind căldura mea vitală scade. O să... o să mă descurg.

Se prăbuși greoi în scaunul său, cu ochii închiși. Tăcerea locului era sesizabilă acum, solitară, m-am gîndit eu. M-am întristat pentru amabila noastră gazdă, care-și trăia surghiunul departe de cetatea iubită, dornic de tovărășia cuiva, de discuții. M-am ridicat în picioare.

— Vittoria?

Într-o secundă, însotitoarea mea reapăru în rama ușii și cuprinse dintr-o singură privire scena.

— Să mergem!

— Ai găsit ceva important?

— Bineînțeles. Să plecăm.

Pe drum am întrebat-o din nou ce descoperise.

— Am ieșit incet văzind că nu-mi dați atenție. A fost bine aşa. Nu știam ce caut și m-am dus pur și simplu să cercetez fiecare cameră, să răscolesc, să-mi vir nasul. M-am cam speriat pe-acolo. Pot să-ți spun

că în camera lui de dormit, în dulap, era o familie de lilieci. Sper să nu le simtă lipsa.

— Nu asta e descoperirea pe care ai făcut-o, am spus plin de speranță, oprindu-mi un ușor tremurat.

— Descoperirea am făcut-o cînd am dat la o parte un fel de cortină. Acolo era. O copie de mărime egală a picturii noastre. *La Primavera*. Încă neterminată, dar strălucitoare și puternică. Nu-mi dădusem seama pînă atunci ce minunată este. Știai că Venus a lui cea roșcată *se uită* la tine, oriunde ai sta? Te conduce în pădure, te invită. Cît despre Emmanuel, nu am nici cea mai mică idee ce urmărește. Am răscolit un pupitru plin cu fleacuri, rețete, ferfenișite toate, îți poți imagina, dar n-am găsit nici o referire la lucrare, nici alte detalii care să trezească bănuielii, din cîte mi-am dat seama.

— Dar, Vittoria, d'Altavilla îmi spunea azi-dimineață că nimeni nu este scutit de bănuială...

— Ti-a spus el aşa ceva?

Cu incredibilele teorii ale pictorului încă vîî în memorie, am schimbat subiectul discuției. Mai era și altceva ce voi am să-i spun și nu eram totuși hotărît.

— În după-amiază astă, am început eu nesigur o expunere ce avea să ia curind o turnură neplăcută, am aflat mai multe despre frumos decât în toți anii trecuți. Emmanuel mi-a dezvăluit niște secrete ale lui matematice. Însă cele mai multe lucruri le-am aflat privind culorile schimbătoare ale ochilor tăi și explozia de scînteie aurii care țîşnesc din ei. În primul rînd este evanescență, care e, paradoxal, veșnică. Frumusețea, vreau să spun.

Vittoria se opri brusc din mersul ei agale, se întoarse către mine pe călcîtele ei mici și mă privi, cu seriozitate și oarecum cu tristețe, în ochi:

— Ei bine, prietene, unii afirmă că frumusețea este otrăvitoare, dar eu nu cred că neapărat este aşa. Frumusețea nu are autoreflecție, de aceea s-ar putea să fi înțepat de ghîmplii ei, iar rana să se infecteze. Astă s-ar întîmpla pentru că n-ai știut că trandafirul nu este ingăduit. Sint incredințată însă, prietene, că nici un spin n-o să te rânească și că frumusețea o să-ți fie totdeauna binefacătoare. În ce mă privește, eu mă aflu acolo unde se află rațiunea mea și nicăieri în altă parte.

N-am fost incintat de asemenea replică, dar m-am prefăcut că nu prind nuanțele mesajului și am întrebat-o:

— Și unde se află rațiunea ta?

— Rațiunea mea e în sine însăși, ghemuită în cochilia ei după nenorocirea care m-a despărțit de iubitul meu în urmă cu cîteva zile. Oricum aș acționa, eu sunt în doliu. De aceea te rog să mă lăsă dacă nu pot fi sensibilă la glorificarea frumuseții; și nici nu cred, dragă prietene, că voi mai fi vreodată.

Avind în vedere că această declarație a ei era din nou mult mai puțin ambiguă decit întrebarea, m-am simțit jignit și am tăcut. După cîtva timp, ea a reluat conversația ca și cînd nimic nu s-ar fi intîmplat.

— Deci azi-dimineață ai discutat despre crime cu ingeniosul Doctor...

— Da, are niște teorii ale sale.

Apoi, din motive nedeslușite mi-am ținut gura. Un simțămînt straniu mă coplești, ca și cum dintr-o dată mi-ăs fi dat seama că mă aflu pe pămînt străin, printre străini. Am grăbit pasul, astfel că nu a mai rămas loc de discuție în restul zilei.

Dar aveam multe de povestit seara cînd, în drum spre casă, m-am abătut pe la Doctorul d'Altavilla. M-am oprit să-i dau de știre despre descoperirea noastră. Ochelarii îi stăteau pe nas de parcă s-ar fi aflat în curs de a citi sau de a lucra ceva, dar nu s-a arătat dornic să-mi vorbească despre activitatea lui din după-amiază aceea, aşa că i-am povestit eu ce făcusem.

— Doctore d'Altavilla, știi ce am descoperit la locuința lui Emmanuel de Monteleone?

— O copie a tabloului lui Botticelli.

— Dar, Doctore, ai știut asta?

— Un mic exercițiu de deducție pe bază de raționament. Însă aveam nevoie de confirmarea pe care cu atită competență mi-ai oferit-o. Și sunt convins că ai petrecut o după-amiază agreabilă.

— Totuși...

— Perfect. Atunci ne vedem mîine dimineață la slujba religioasă.

— Dar...

— Apoi la întunirea care va urma, cînd alte chestiuni misterioase îi se vor limpezi. Noapte bună.